

Terugkoppeling tweede ronde inwonersavonden Eeuwselse Loop

Datum en tijd	2, 3 en 9 december 2025
Locatie	Hart van Heuze (Pastoor Arnoldstraat 3, 5725 AN Heusden Gem Asten)

In het kader van de gebiedsgerichte aanpak Vitale Peel vonden op 2, 3 en 9 december de tweede ronde bijeenkomsten plaats over de toekomst van het deelgebied Eeuwselse Loop. Deze avonden zijn onderdeel van een reeks bijeenkomsten met als doel: samenwerken aan een toekomstbestendig inrichtingsplan. Het plan moet invulling geven aan maatschappelijke doelen op gebied van landbouw, natuur en leefbaarheid. Aanwezigen werd gevraagd om mee te denken over de toekomst van het gebied.

Samenwerking stond centraal: *Hoe kunnen we gezamenlijk invulling geven aan de wettelijke taken die voor ons liggen?*

In deze terugkoppeling geven we een korte samenvatting van deze ronde bijeenkomsten. Tijdens de eerste ronde bijeenkomsten (21, 22 en 28 oktober) zijn ideeën, zorgen en vragen op tafel gelegd. Daarnaast zijn er drie denkrichtingen gepresenteerd om het gesprek op gang te brengen (dit zijn geen plannen, enkel denkrichtingen). Hieruit zijn o.a. een aantal maatregelen gekomen, waar in deze tweede ronde verder over is gesproken. We waarderen jullie geduld en inbreng bij deze bijeenkomsten. Jullie hebben eerst jullie terechte zorgen en frustraties over beleidsontwikkelingen in de provincie gedeeld. Daarna hebben jullie samen met ons en jullie collega-ondernemers verder gewerkt aan ideeën en mogelijke maatregelen voor een toekomstplan van het gebied.

Als er vragen of opmerkingen zijn, horen we dat graag. Je kunt hiervoor contact opnemen met Maikel Pollaert via mpollaert@brabant.nl.

Opening en toelichting

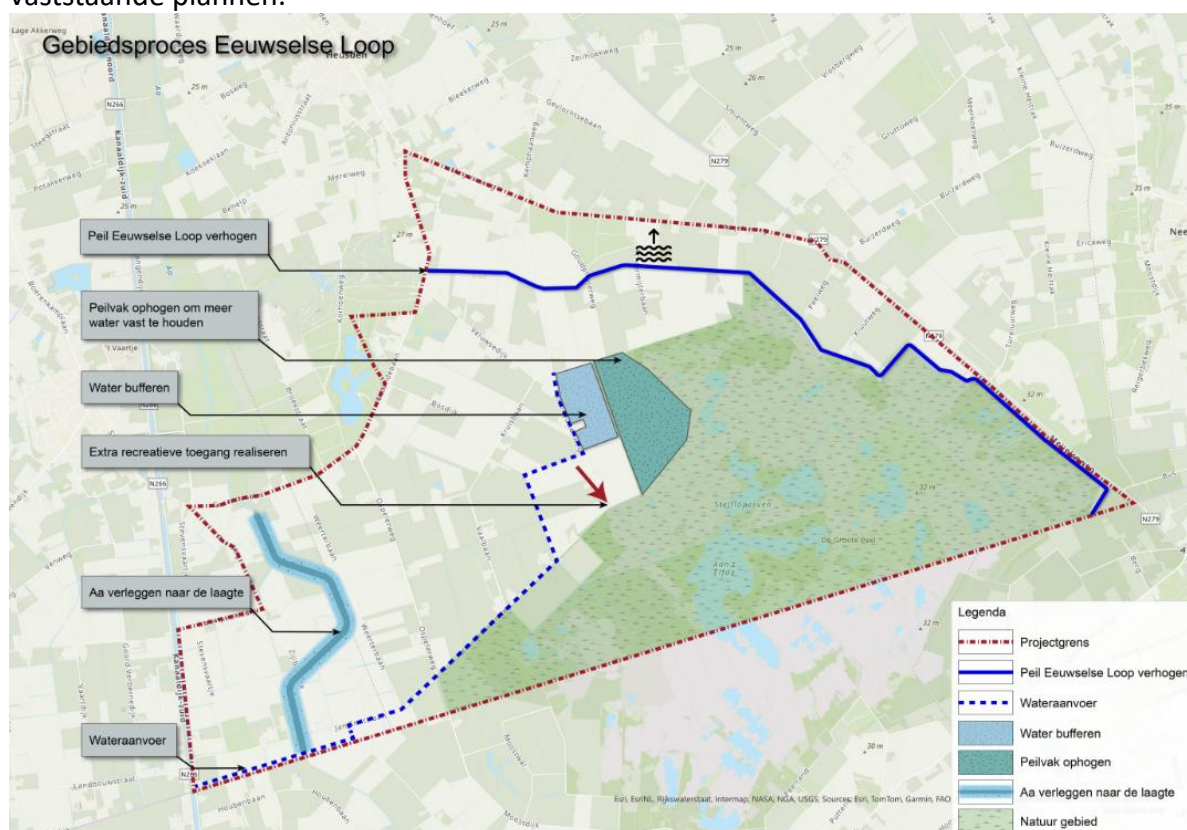
De avond werd geopend met de vraag wie er in de eerste ronde in oktober nog niet aanwezig was en nu wel. Er zijn 10 à 15 nieuwe ondernemers aangehaakt, die zich aan de groep hebben voorgesteld. In totaal zijn er 50 à 55 ondernemers en grondeigenaren aanwezig, aangevuld met experts van de gebiedsgerichte aanpak Vitale Peel.

Vervolgens benadrukten de onafhankelijk voorzitter van Vitale Peel, of een wethouder bij de gemeente Asten de verschillende belangen die in het inrichtingsplan geborgd moeten worden. Ondernemers in de Peel moeten hun boterham kunnen blijven verdienen, zonder de natuur tekort te doen. Zij erkenden en deelden de zorgen over de beleidsontwikkelingen in de provincie. Ze benadrukten dat dit des te meer reden is om met het inrichtingsplan een voorstel richting de provincie te doen. Een plan van onderop zal immers werkbaarder en effectiever zijn dan maatregelen die van bovenaf worden opgelegd.

Presentatie: GGA - wat is het, waar werken we aan, waar doen we het voor

Hierna werd een presentatie gegeven over de gebiedsgerichte aanpak Vitale Peel. Omdat er Natura 2000-gebieden liggen in de Vitale Peel, bepalen Europese richtlijnen en Nederlandse (natuur)wetten een deel van de richting. De doelen zijn op hoofdlijnen geformuleerd. Samen met betrokkenen, willen we een inrichtingsplan opstellen.

De eerste ronde bijeenkomsten in oktober heeft geleid tot 6 maatregelen om verder samen te ontdekken. Deze zijn weergegeven op onderstaande kaart. De maatregelen zijn kort plenair toegelicht. Er werd nogmaals benadrukt dat dit denkrichtingen zijn en geen vaststaande plannen.

Bespreken maatregelen

Vervolgens is in groepjes verder gesproken over de kansen en gevolgen van de maatregelen die in de eerste reeks avonden zijn opgehaald. Hieronder per maatregel een samenvatting.

Wateraanvoer vanaf kanaal (zie kaart)

Deze maatregel volgt uit het project Wateraanvoer Kokmeeuwenweg, waarin wordt onderzocht of wateraanvoer vanuit de Zuid-Willemsvaart een haalbare en realiseerbare optie is om een stabiel grondwaterpeil te realiseren.

Ondernemers zijn geïnteresseerd in hoe deze wateraanvoer eruit zou komen te zien en of de wateraanvoer op lange termijn gegarandeerd kan worden. Het idee is dat deze een breedte heeft van 5 tot 10 meter, zonder dijken, en alleen gerealiseerd mag worden met een goede waterkwaliteit (wateraanvoer mag niet strijdig zijn met de wetgeving voor waterkwaliteit (KRW)). Door hoogteverschillen in het landschap, is oppompen van water noodzakelijk om het ver genoeg het gebied in te brengen. Vervolgens is een stuurbaar systeem bepalend voor het succes van de wateraanvoer. Hierbij is het uitgangspunt dat de huidige stuwpeilen ingesteld blijven, in de winter zal het dus niet natter worden, terwijl het in de zomer wel minder droog wordt. Het vraagt mogelijk om extra stuwen en subirrigatie om het water optimaal het gebied in te leiden.

Niet iedereen acht een nieuwe wateraanvoer noodzakelijk; een deel van de ondernemers geeft de voorkeur aan het bufferen van eigen water. Of dit voor de langere termijn voldoende is, zal nader onderzocht moeten worden.

Voor meer informatie over het project Wateraanvoer Kokmeeuwenweg, [zie de projectpagina op de website van waterschap Aa en Maas](#).

(Sub)irrigatie

Het is voor een deel van de ondernemers onduidelijk of subirrigatie een mogelijkheid is. Een succesvolle proef met subirrigatie bij Leegveld kwam ter sprake. Ondernemers gaven aan dat daar een constante wateraanvoer is, maar dat het ook zonder kan. Wel zijn er risico's, zoals wateroverlast bij piekbuien en dichtslibbende drainagebuizen.

Eén ondernemer heeft een vergunning voor subirrigatie, maar het proces duurde vijf jaar. Bij goede resultaten (die zijn nog onduidelijk) is een soepelere vergunningverlening wenselijk. Daarnaast wordt druppelirrigatie genoemd als alternatief, omdat dit veel minder water vraagt.

Aa verleggen naar de laagte (zie kaart)

Het verleggen van de Aa kan een manier zijn om water langer in het gebied vast te houden en verdroging tegen te gaan. De aanwezigen gaven aan dat het wenselijk is om daarbij bestaande waterlopen in de laagte te benutten, zodat perceelvormen behouden blijven. Grondeigenaren geven aan dat de huidige Aa kan blijven voor piekafvoer. Een nieuw tracé dwars door meerdere percelen, is ongewenst omdat dit de percelen minder efficiënt bewerkbaar maakt.

De kwaliteit van het water is een aandachtspunt en vervuiling door overstorten vraagt om onderzoek en maatregelen. Waterschap Limburg wordt hierover geraadpleegd. Aanvoer vanuit het kanaal via de Aa werd genoemd, maar het water moet verder het gebied in, richting natuur en landbouw.

Extra recreatieve toegang realiseren (zie kaart)

Meerdere ondernemers gaven aan dat er in het noordoosten van de Groote Peel weinig paden zijn om de Groote Peel te betreden. In het recreatie- en zoneringsplan van Staatsbosbeheer is vastgelegd welke paden opengesteld zijn en wanneer in het seizoen. De toegang verbeteren is gewenst vanuit het gebied, maar waar dit mogelijk is, moet nog uitgezocht worden.

Water bufferen (zie kaart)

Aanwezigen gaven aan dat de huidige provinciale waterbufferlocatie (NNB-perceel) niet ideaal is, omdat het perceel hoger ligt en water daardoor sneller wegstroomt. Zij stelden voor om buffers juist in de laagste delen van het gebied te realiseren, eventueel via kavelruil. Daarnaast werd geopperd om water op NNB-percelen te bufferen. Er zijn verschillende suggesties gedaan voor waterbufferlocaties:

- Aan de Jan Smitslaan, dicht bij het kanaal, liggen enkele lage percelen van Staatsbosbeheer en de provincie
- Mussenbaangebied/Limburgse zijde

Agrariërs benadrukten dat het land uiterlijk 1 april bewerkbaar moet zijn en dat enkele weken droogte in de zomer acceptabel zijn. Belangrijk is om onder andere te onderzoeken hoeveel water op deze locaties kan worden gebufferd en hoelang dit beschikbaar blijft voor agrariërs.

Peilvak ophogen om meer water vast te houden (zie kaart)

De aanwezigen gaven aan dat het weglopen van water uit de Peel voorkomen moet worden, om deze zo nat mogelijk te houden. Het idee is dat er zo min mogelijk water uitstroomt naar de omliggende (lagere) percelen. De compartimenten in de Peel kunnen worden opgehoogd om meer water vast te houden, zeker nabij de Kruisbaan (laagste compartiment).

Ook is herstel van leemlagen nabij de Eeuwselse Loop (Groote Peel oost) genoemd, om water beter vast te houden in de natuur, omdat deze lagen door eerdere projecten zijn beschadigd.

Daarnaast is besproken dat het goed zou zijn om het hele gebied op peilvakkniveau in te delen en sturing ervan samen met de grondeigenaren te organiseren. In combinatie met peilgestuurde drainage, kan het water in het gebied beter worden vastgehouden. Als grondeigenaren kunnen sturen op waterpeilen, kunnen ze dit beter aansluiten bij de landbouwpraktijk. Het waterschap kan afspraken maken met ondernemers over peilbeheer in het gebied. Per peilvak kunnen ondernemers eventueel van het laagste punt weer naar het hogere punt pompen, om water zo lang mogelijk in het gebied te houden.

Aanwezigen willen meer weten over streefpeilen en drooglegging om te bepalen wat haalbaar is voor landbouw en natuur. Grasland mag in de winter niet te nat zijn, en het land moet in het voorjaar bewerkbaar blijven voor het huidige agrarische gebruik. We kijken hoe hier invulling aan gegeven kan worden.

Peil Eeuwselse Loop verhogen (zie kaart)

Er is gesproken over het gebruik van water uit de Eeuwselse Loop voor buffers, in plaats van kanaalwater. Dit blijkt lastig, omdat de waterafvoer in de loop niet stabiel is: in de zomer is de afvoer zeer laag of stagneert de beek helemaal. Daarnaast wordt de Eeuwselse Loop ter

hoogte van Vossenbaan aangevuld met water afkomstig uit de Astense Aa en deze bestaat ook uit kanaalwater.

Het verhogen van het peil van de Eeuwselse Loop roept zorgen op: het kan in natte jaren inzaaien bemoeilijken en het verval is minimaal. Afgelopen jaren is het al zeer nat en men vreest dat het nog natter wordt. De aanwezigen gaven aan dat peilgestuurde drainage een oplossing zou kunnen zijn.

Daarnaast vraagt een deel van de ondernemers zich af of de Eeuwselse Loop voldoende aanvoer heeft om een hoger waterpeil te hanteren, of dit technisch haalbaar is, welke peilhoogte nodig is om effect te hebben op natuurdoelen en hoe daarbij rekening wordt gehouden met de ondernemers. Het waterschap geeft aan dat de peilverhoging bijdraagt aan het langer vasthouden van water, aanvulling van grondwater en onderdruk om uitstroom uit de Peel tegen te gaan. Verder onderzoek is gewenst.

Andere besproken maatregelen en onderwerpen

Naast de maatregelen die uit de eerste reeks avonden naar voren zijn gekomen, zijn ook andere mogelijke maatregelen en onderwerpen besproken. Hier volgt een samenvatting.

(Peilgestuurde) drainage

Drainage speelt een belangrijke rol in de Peel en blijft ook van belang bij nieuwe gebiedsplannen. Peilgestuurde drainage (PGD) wordt gezien als een effectieve antiverdrogingsmaatregel. De aanwezigen vroegen of er kan worden onderzocht waar PGD toepasbaar is en of traditionele drainage kan worden omgebouwd. De ondernemers deelden ook de zorg of er een vrijstelling van beregeningsbeperkingen mogelijk zou zijn voor gronden met PGD. Het is belangrijk voor de ondernemers dat water altijd kan worden weggepompt en dat boeren invloed hebben op het peilbeheer. Daarnaast is aangegeven dat PGD niet overal werkt vanwege de verschillende typen ondergronden en storende leemlagen, en wat het effect is op grondwater in dit gebied. Bij peilverhoging in de Eeuwselse Loop kan PGD helpen om land bewerkbaar te houden, maar percelen moeten vlak liggen. Dat is bijvoorbeeld langs de Eeuwselse Loop niet overal het geval. Er moet onderzocht worden of het egaliseren van percelen mogelijk is.

Bij de aanleg van PGD of subirrigatie is het vooral van belang dat deze niet verdrogend mag werken ten opzichte van de bestaande afwatering van het systeem. Er moet een zogenaamde hydrologische plus voor het systeem worden behaald. Deze plus moet bovendien geborgd zijn. Een voorbeeld hiervan is: dat drainagebuizen ondieper worden aangelegd dan de oude drainagebuizen als een perceel opnieuw gedraineerd wordt. Zodoende kan er met het nieuwe systeem nooit meer water gedraineerd worden dan met het oude systeem.

Ondernemers staan positief tegenover het toepassen van peilgestuurde drainage in combinatie met vrijwillige kavelruil. Daarbij is het belangrijk dat de teeltvorm wordt afgestemd op de hoogte van de percelen, bijvoorbeeld grasland op lagere delen en akkerbouw op hogere delen. Een aandachtspunt is dat de meeste ondernemers hun gronden liever niet dicht bij de Groote Peel hebben. Het langjarig opwaarderen van grasland is gewenst, waarbij de ligging van de percelen invloed heeft op de mate van opwaardering.

Waterkwaliteit

Waterkwaliteit is een cruciaal aandachtspunt in het gebied. Door het afkoppelen van hemelwater, het aanleggen van bassins bij overstorten en verbeteringen van rioolwaterzuivering wordt het oppervlaktewater steeds schoner, maar dit is een langdurig proces. Ondertussen is er behoefte aan real time metingen van de kwaliteit van het inkomende water en van het water dat het gebied verlaat. Goede monitoring kan voorkomen dat vervuild water wordt ingevoerd in het gebied en benut wordt voor landbouw (met alle risico's van dien).

PFAS en andere verontreinigingen zijn een zorgpunt. Er is nog weinig bekend over de effecten en hoe deze stoffen uit het water kunnen worden verwijderd. Aanvoer vanuit het kanaal is technisch mogelijk, maar het betreft gebiedsvreemd water en mag de kwaliteit niet verslechteren.

Ideeën zoals het terugpompen van water stromend uit de Peel (Peelwater) naar hogere delen lijken ongeschikt. Dit komt omdat het water voor de Groote Peel (herstellend hoogveen) nutriëntarm moet zijn. Enkel regenwater is dus geschikt. Daarnaast is er gesproken over innovatieve oplossingen, zoals het winnen van voedingsstoffen uit Peelwater en het verhogen van het organische stofgehalte in de bodem om wateropname en filtering te verbeteren. Verder onderzoek is gewenst.

Onderzoeken

Er is behoefte aan actuele en onderbouwde informatie over de natuur, waterhuishouding en waterkwaliteit in het gebied. Er ontbreekt een recent rapport; de laatste natuurrapportage dateert uit 2014 en wordt als onvoldoende beschouwd. Ondernemers vragen om een studie die inzicht geeft in de ontwikkeling van het waterpeil door de jaren heen, de seizoensfluctuaties en de effecten op natuur en omgeving. Deze gegevens zijn nodig om realistische doelen te stellen. Ook geeft de omgeving aan dat de besproken maatregelen wellicht een oplossing zijn, maar daarvoor moet wel duidelijk zijn welke waterkwaliteit je in het gebied aanvoert. Er zijn ook nog vragen over de hoeveelheid water die je kunt bufferen en hoe groot de wateraanvoer van het kanaal dan zou moeten zijn.

Op het einde van de derde avond (9 december) heeft de ZLTO aangegeven dat er acties lopen, zoals het meten van gewasbeschermingsmiddelen door Waterschap Aa en Maas in samenwerking met Stichting Behoud de Peel, en het meten van de bodem met BodemUp.

Knooperven

De meeste ondernemers staan negatief tegenover de ontwikkeling van knooperven en recreatie in het gebied. Zij verwachten dat extra bewoning en functies leiden tot meer klachten over stank- en geluidsoverlast en dat agrarische werkzaamheden (zoals gewasbescherming) niet worden begrepen. Ook is genoemd dat een toename aan recreatieve bewegingen kan leiden tot verkeersonveilige situaties, vanwege de transportbewegingen met landbouwvoertuigen.

In het verleden is gebleken dat omwonenden eisen dat boeren communiceren wanneer zij spuiten en zelfs klagen bij normale werkzaamheden. Ondanks deze zorgen, zien sommige grondeigenaren wel kansen voor kleinschalige woonvormen en MKB-bedrijven op locaties waar oude gebouwen gesloopt moeten worden, vooral richting Asten en Heusden. Belangrijk is dat nieuwe bewoners accepteren dat landbouw in dit gebied voorrang heeft. Er wordt door de grondeigenaren verwacht dat nieuwkomers in het gebied met een eigen (niet-

agrarisch) bedrijf hier meer begrip voor zullen hebben. Recreatie en wonen brengen echter extra eisen met zich mee in een al concurrerend landschap, waardoor een zorgvuldige afweging nodig is.

Vervolg(stappen)

De opgehaalde vragen en opmerkingen uit deze bijeenkomsten worden verwerkt en waar mogelijk vertaald naar concrete acties.

In meerdere stappen wordt gezamenlijk naar een plan toegewerkt. Iedere bijeenkomst is bedoeld om een stap verder te zetten in het uitwerken van scenario's, gebaseerd op de input van deelnemers. De volgende sessies zijn in januari en maart.

Aan het eind van deze sessies zal er hopelijk een voorkeursscenario ontstaan. Deze dient voor het opstellen van een inrichtingsplan. Na afronding van alle sessies volgt een gezamenlijke terugkoppeling. Een inrichtingsplan, gebaseerd op het voorkeurscenario, moet vervolgens een formele procedure volgen voor besluitvorming. In die formele procedure is nog ruimte voor inspraak en zal regelmatig met de mensen uit het gebied gesproken worden. Het formele traject zal enige tijd in beslag nemen. Over dit deel van het proces zal tijdens de gezamenlijke terugkoppeling meer worden verteld.

Ook betrokken partijen worden parallel aan dit traject aangehaakt. Voorstellen en conceptplannen worden besproken met onder andere het waterschap, de gemeente en de provincie. Daarbij is het mogelijk dat onderdelen om nader onderzoek vragen of onmogelijk zijn.

Concrete acties n.a.v. de bijeenkomsten:

- Beantwoording: antwoorden op de vragen, ideeën en zorgen van de bijeenkomsten worden enkele dagen voorafgaand aan de volgende sessie gedeeld via de mail.
- Monitoring waterschap Aa en Maas: het overzichtelijk ontsluiten van data van verschillende partijen is een grote uitdaging. De gebiedsgerichte aanpak Vitale Peel bekijkt momenteel de mogelijkheden. Als hier meer duidelijkheid over is, laten we dit weten.
- Uitwerking modellen/scenario's: hydrologische experts en andere partners van de gebiedsgerichte aanpak Vitale Peel bepalen wat de effecten van een aantal scenario's zijn op het gebied. Dit doen ze op basis van bestaande, recente data en expert judgement. Dit zal de volgende bijeenkomst gedeeld worden.
- Excursie Staatsbosbeheer: veel ondernemers hebben aangegeven benieuwd te zijn naar de werkzaamheden van Staatsbosbeheer en naar de manier waarop in de Groote Peel de waterhuishouding wordt gestuurd. Daarom wordt een excursie georganiseerd, die gepland staat op 23 januari 2026. Hiervoor volgt een aparte uitnodiging.